

RS 11/12 2024

Remissvar SOU 2024:43

Utredningens uppdrag

- Kartlägga och analysera statens former för samverkan och dialog med kommuner och regioner.
- Bedöma om nuvarande former för samverkan är lämpliga och tillräckliga eller om nya former behövs.
- Bedöma Länsstyrelsens och andra myndigheters samverkansförutsättningar.
- Ta ställning till om kommunallagens reglering av fullmäktige- och nämndsammanträden är ändamålsenligt utformad för att möjliggöra distansdeltagande på ett demokratiskt, rättssäkert och praktiskt sätt.

Staten och kommunsektorn

– samverkan, självstyrelse, styrning

*Betänkande av Utredningen om statens samverkan
med kommunsektorn*

Stockholm 2024

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2024:43

Författningsförslag

Författningsförslag	Beskrivning
Förslag till lag om regeringens överläggningar med kommuner och regioner	Organisation som kan anses företräda kommuner och regioner ska beredas tillfälle till överläggningar, minst två gånger per år, i frågor av betydelse för den kommunala självstyrelsen eller som i övrigt är av betydande vikt för kommuner och regioner
Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)	De regioner som ingår i en samverkansregion ska samverka i en gemensam nämnd eller genom ett kommunalförbund
Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)	Nya bestämmelser om möjlighet att delta på distans på fullmäktige- och nämndssammanträden
Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion	Inom varje länsstyrelse ska det finnas ett organ som benämns det regionala kommunrådet

Regional utveckling

Utredningens bedömningar

- Samverkan inom det regionala utvecklingsområdet i huvudsak är lämplig men kan utvecklas.
- Specifika krav på samverkan i olika uppdrag och uttalade krav i myndighetsinstruktioner kan bidra till att förenkla samverkan.
- Länsstyrelsernas kompetens behöver tas tillvara i högre utsträckning och att länsstyrelsernas roll i samverkan bör stärkas.

Region Hallands synpunkter

- Ett regionalt kommunråd sammankallat av länsstyrelsen underminerar regionernas regionala utvecklingsansvar.
- Regionerna har under lång tid byggt organisation, kunskap och erfarenhet för att fånga och leda utvecklingsprocesser.
- Region Halland har redan en välfungerande samverkan med statliga myndigheter och det finns inte behov av att länsstyrelsen agerar intermediär i samverkansstrukturen.
- Behoven inom det regionala utvecklingsområdet handlar om att förtydliga roller och ansvar, snarare än att utveckla nya samverkansstrukturer.
- Länsstyrelsens uppgifter bör renodlas till att fokusera på tillsyn, tillstånd och rättstillämpning.
- Det krävs inte reglering i lag för att länsstyrelsen ska ha möjlighet bjuda in till samverkan med kommuner och region när specifika frågeställningar så kräver.

Hälsa- och sjukvård

Utredningens bedömningar

- Överenskommelserna (2023) mellan staten och SKR strider i formell mening inte mot regeringsformens reglering av hur åligganden för kommuner och regioner ska beslutas. De överlåtna förvaltningsuppgifterna kan, med ett undantag, inte anses innefatta myndighetsutövning mot enskild eller normgivning. Inte heller innebär styrningsformen något otillåtet kringgående av finansieringsprincipen.
- Överenskommelser mellan staten och SKR är inte en lämplig form för samverkan mellan staten och kommunsektorn. Alternativa samverkanssätt behöver ersätta överenskommelser mellan staten och SKR.
- Socialstyrelsens roll i samverkan mellan staten och huvudmännen bör stärkas. En regional närvaro i landets sex samverkansregioner skulle förbättra Socialstyrelsens och statens möjligheter till samverkan direkt med kommuner och regioner.
- Det finns behov av att öka insynen i SKR:s verksamhet

Region Hallands synpunkter

Om det nationella systemet för kunskapsstyrning:

- Otydligt vad utredningen egentligen tycker inför framtiden?
- Otydligt hur utredningen anser att det nuvarande systemet skulle kunna utvecklas utifrån den kritik som beskrivs i utredningen
- Region Halland anser att rådande system behöver hinna sätta sig och att partnerskapet mellan SKR och rådet med myndigheter är ett utmärkt exempel på delaktighet och samverkan. Det är Region Hallands bestämda uppfattning att den rådande samverkansstrukturen bör fortlöpa.

Region Hallands synpunkter

Om de nationella överenskommelserna:

- Det är sannolikt mer effektivt om vissa insatser samordnas eller utförs av SKR istället för att varje enskild region ska bära ensamt ansvar för alla insatser såväl som samordning.
- Statliga medel bör i huvudsak fördelas som generella statsbidrag, med endast ett fåtal inslag av riktade statsbidrag när så bedöms vara relevant.
- SKR har möjlighet att ta till sig av viss kritik för att på så vis utveckla sin verksamhet och göra den mer transparent. Staten borde dock börja med att se till sin egen del vad gäller utformandet av de nationella överenskommelserna.
- Region Halland avstyrker den nya paragrafen som föreslås i Hälso- och sjukvårdslagen då Region Halland ser risker med flera och otydliga styrsignaler från statens sida. Samverkansregionala överenskommelser riskerar också att leda till ojämlik vård.

Region Hallands synpunkter

Om en regionalisering av Socialstyrelsen och formaliserade överläggningar mellan stat och kommunsektor:

- Region Halland delar SKR:s bedömning att en formaliserad samverkan genom ”lag om regeringens överläggningar med kommuner och regioner” kan leda till ökad transparens, vilket ses som positivt.
- Region Halland delar inte utredningens bedömning att en regionalisering av Socialstyrelsen skulle stärka statens möjlighet att stödja och samverka med regionerna. Det är inte tydligt vilka uppdrag Socialstyrelsens regionala nivå skulle inneha och Region Halland ser en risk att denna myndighetsnivå mellan regionerna och staten både ger otydliga styrsignaler och, återigen, en ökad administrativ börda.

Samverkan i kris och krisberedskap

Utredningens bedömningar

- Nuvarande former för samverkan vid fredstida kriser är i huvudsak lämpliga.
- Upparbetade strukturer bör användas i största möjliga utsträckning och samverkansaktörerna bör träna på samverkan i normala tider.
- Länsstyrelserna bör även fortsättningsvis ha det geografiska områdesansvaret på regional nivå. Regeringen bör också utnyttja länsstyrelserna och deras regionala råd för krisberedskap, skydd mot olyckor och totalförsvaret i större utsträckning för att säkerställa en bredd i regeringens information från och till kommuner och regioner.
- Överenskommelser mellan staten och SKR i fråga om krisberedskap och civilt försvar är inte lämpliga. Statliga medel för genomförandet av förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap bör fördelas på annat sätt, t.ex. genom generella statsbidrag eller ett fåtal inslag av riktade statsbidrag.

Region Hallands synpunkter

Region Halland delar utredningens uppfattning om att

- det är viktigt att utnyttja befintliga strukturer och att regelbundet träna på samverkan under normala förhållanden för att stärka beredskapen.
- länsstyrelserna bör behålla sitt geografiska ansvar på regional nivå för att säkerställa en effektiv samordning.
- tidigare överenskommelser mellan staten och SKR är inte optimala.
 - statliga medel för förberedelser inför fredstida kriser och höjd beredskap bör fördelas mer generellt.
- Regionalisering av socialstyrelsen skulle innebära en ytterligare en aktör på den regionala nivån vilket riskerar minska tydligheten i kommunikation.

Deltagande på distans vid fullmäktige- och nämndssammanträden

Utredningens bedömningar

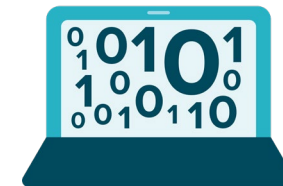
- Det finns ett behov av att kunna delta på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden.
- Deltagande på distans bör fortfarande betraktas som ett komplement till det fysiska sammanträdet.
- Fullmäktiges sammanträden bör delvis äga rum på en plats dit allmänheten har tillträde.
- Det finns ett visst behov av att samtliga ledamöter ska kunna delta på distans vid nämndsammanträden.

Region Hallands synpunkter

Region Halland delar utredningens uppfattning om att

- det finns ett behov av att kunna delta på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden.
- fullmäktiges presidium inte ska kunna delta på distans vid fullmäktiges sammanträden. Det ökar förutsättning för allmänhetens insyn och stärker den demokratiska dimensionen.
- varje kommun- och regionfullmäktige ska kunna avgöra själv i vilken omfattning man vill tillåta deltagande på distans för fullmäktige och nämnder.

Summering

Sammanfattat intryck av utredningen

- Det är otydligt vad vi som remissinstans förväntas reagera på. Trots få författningsförslag innehåller utredningen många bedömningar som kommer bli underlag för framtida utredningar.
- Utifrån ovan ser vi behov att i remissvaret göra principiella ställningstaganden rörande regionens roll och vår syn på storregioner (vilket delar av utredningen kan tolkas vara ett steg mot).
- Stark och ändamålsenlig samverkan behövs – dock inte nödvändigtvis på det sätt som utredningen föreslår

Matilda Örnstedt, Anton Gardelin, Karolin Hamnér, Henrik Agmyr